

СІМЕЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Тип дисципліни - вибіркова

Семестр – VIII

Загальний обсяг:

загальна кількість годин – 90

(кредитів ЄКТС – 3);

аудиторні години – 48

(лекції – 32, практичні – 16)

Лектор: Лепех С.М., Дякович М.М.

(ел. адреса:)

Результати навчання:

знати:

- положення актів сімейного законодавства України та міжнародних договорів щодо правового регулювання правовідносин між подружжям, батьками та дітьми, іншими членами сім'ї та родичами;
- основні положення сімейно-правової доктрини з питань укладення та припинення шлюбу, виникнення та припинення правовідносин між батьками та дітьми, особистих немайнових та майнових правовідносин між членами сім'ї та родичами, влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- підходи судової практики щодо тлумачення і застосування законодавства України, що регулює сімейні правовідносини.

вміти:

- правильно тлумачити сімейно-правові норми;
- застосовувати сімейно-правові норми для вирішення конкретних практичних ситуацій (казусів);
- складати проекти договорів та інших документів.

Анотація навчальної дисципліни:

Сімейне право України є однією із фундаментальних і професійно орієнтованих дисциплін згідно з навчальним планом юридичного факультету. **Предметом вивчення даного курсу** є сімейне законодавство, яке регулює відносини щодо між подружжям, батьками та дітьми, іншими членами сім'ї та родичами.

Глибоке засвоєння студентами правових засад регулювання сімейних відносин є необхідною умовою формування кваліфікованих юристів, зокрема, майбутніх юрисконсультів, адвокатів, суддів, нотаріусів, прокурорів тощо.

Метою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння студентами положень сімейного законодавства, теоретичних знань у сфері сімейних відносин між подружжям, батьками та дітьми, іншими членами сім'ї та родичами, а також формування практичних умінь і навиків щодо правильного тлумачення та застосування сімейно-правових норм, що регулюють зазначену сферу сімейних відносин.

Завданнями вивчення даної навчальної дисципліни є: ознайомити студентів з основними положеннями сімейного законодавства; сприяти глибокому

засвоєнню змісту правових актів, стимулювати до самостійної роботи з ними; ознайомити з системою сімейного права і навчити використовувати її складові елементи при вирішенні конкретних правових питань; навчити застосовувати теоретичні положення на практиці; закласти і розвинути навички складання відповідних документів; дати чітке уявлення про роль права в забезпеченні функціонування сімейних відносин, проаналізувати права та обов'язки їх учасників.

Рекомендовані джерела:

Нормативні акти

1. Конституція України від 28.06.1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Конвенція ООН про права дитини від 20.11.1989 року (дата набуття чинності для України – 27.09.1991 року).
3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 року (дата набуття чинності для України – 23.03.1976 року)
4. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 року № 2947-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21–22. – Ст. 135.
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.
6. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 року № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40–42. – Ст. 492.
7. Господарський кодекс України від 16.01.2003 року № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18–22. – Ст. 144.
8. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 року № 2866-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 52. – Ст. 561.
9. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 року № 2402-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 30. – Ст. 142.
10. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 року № 3425-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 39.
11. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 року № // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 38. – Ст. 509.
12. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 року № 1382 // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 15. – Ст. 232.
13. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13.01.2005 року № 2342-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 6. – Ст. 147.
14. Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей: Закон України від 02.06.2005 року № 2623-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 26. – Ст. 354.
15. Про затвердження Порядку здійснення добровільного медичного обстеження наречених: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2002 року № 1740 // Офіційний Вісник України. – 2002. – № 47. – Ст. 2128.

16. Про затвердження Положення про дитячий будинок сімейного типу: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 року № 564 // Офіційний Вісник України. – 2002. – № 18. – Ст. 925.
17. Про затвердження Положення про прийомну сім'ю: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 року № 565 // Офіційний Вісник України. – 2002. – № 18. – Ст. 926.
18. Про затвердження Правил реєстрації актів цивільного стану в Україні: Наказ Міністерства юстиції України від 18.10.2000 року № 52/5 (у редакції наказу від 24.12.2010 року № 3307/5) // Офіційний Вісник України. – 2010. – № 101. – Ст. 3649.
19. Про затвердження Переліку видів доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів на одного з подружжя, дітей, батьків, інших осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.02.1993 року № 146 // Право України. – 1994. – № 7–8.
20. Про затвердження Порядку стягнення аліментів на дитину (дітей) у разі виїзду одного з батьків для постійного проживання в іноземній державі, з якою не укладено договір про подання правової допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.08.2002 року № 1203 // Офіційний Вісник України. – 2002. – № 34.

Судова практика

1. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Служби безпеки України, Державного комітету нафтової, газової та нафтопереробної промисловості України, Міністерства фінансів України щодо офіційного тлумачення положень пункту 6 статті 12 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», частин четвертої і п'ятої статті 22 Закону України «Про міліцію» та частини шостої статті 22 Закону України «Про пожежну безпеку» (справа про офіційне тлумачення терміна «член сім'ї») № 5-рп/99 від 03.06.1999 року // Офіційний Вісник України. – 1999. – № 24.
2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення окремих положень частини 1 статті 4 Цивільного процесуального кодексу України (справа про охоронюваний законом інтерес) № 18-рп/2004 від 01.12.2004 року // Офіційний Вісник України. – 2004. – № 50. – Ст. 3288.
3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремого положення частини другої статті 211 Сімейного кодексу України (справа про різницю у віці між усиновлювачем та дитиною) № 3-рп/2009 від 03.02.2009 року // Офіційний Вісник України. – 2009. – № 11. – Ст. 341.
4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням приватного підприємства «ІКІО» щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 61 Сімейного кодексу України № 17-рп/2012 від 19.09.2012 року // Офіційний Вісник України. – 2012. – № 75. – Ст. 3038
5. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 15.05.2006 року «Про застосування судами окремих норм Сімейного кодексу України при розгляді справ щодо батьківства, материнства та стягнення аліментів» // Вісник

Верховного Суду України. – 2006. – № 7.

6. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.03.2007 року «Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про усиновлення і про позбавлення та поновлення батьківських прав» // Вісник Верховного Суду України. – 2007. – № 5.

7. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 21.12.2007 року «Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя» // Вісник Верховного Суду України. – 2008. – № 1.

Базова

1. Ромовська З.В. Українське сімейне право : підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / З. В. Ромовська. – К. : Правова єдність, 2009. – 500 с.
2. Лепех С. М. Сімейне право України : навчальний посібник / С. М. Лепех. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 318 с.
3. Дякович М.М. Сімейне право : навчальний посібник / М. М. Дякович. – Київ : Правова єдність, 2009. – 512 с.

Допоміжна

1. Антошкіна В. К. Договір про поділ майна подружжя, що є об'єктом права спільної власності / В. К. Антошкіна // Право України. – 2005. – № 8.
2. Антошкіна В. К. Договірне регулювання відносин з надання утримання між подружжям (колишнім подружжям) / В. К. Антошкіна // Право України. — 2004. – № 11.
3. Антошкіна В. К. Договірне регулювання майнових відносин подружжя / В. К. Антошкіна // Право України. – 2005. – № 3.
4. Ариванюк Т. О. До питання про укладення угод за участю подружжя / Т. О. Ариванюк // Право України. – 2001. – № 9.
5. Ариванюк Т. О. Правове регулювання відносин власності між подружжям : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес ; сімейне право ; міжнародне приватне право» / Т. О. Ариванюк. – К., 2002.
6. Атрохова Е. С. Брачний контракт. Гарантія семейного щасття / Е. С. Атрохова, А. С. Гаспарян. – Ростов на Дону : Феникс, 2004. – 288 с.
7. Афанасьєва И. В. Правовое регулирование суррогатного материнства / И. В. Афанасьєва // Медицинское право. – 2007. – № 2.
8. Бикова О. Ю. Інститут заручин за Сімейним кодексом України / Молодь у юридичній науці : зб. тез доповідей Міжнар. наук. конф. [«Другі осінні юридичні читання»] / О. Ю. Бикова. – Хмельницький : Вид-во ХІУП, 2003.
9. Ватрас В. Суб'єктний склад правовідносин щодо імплантації ембріона дитини жінці із генетичного матеріалу подружжя / В. Ватрас // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : Матеріали ІХ регіональної наук.-практ. конф. (13–14 лютого 2003 р.). – Львів : Юрид. ф-т ЛНУ ім. Івана Франка, 2003.

10. *Ватрас В.* Правова природа таємниці усиновлення / В. Ватрас // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2002. – Спецвипуск.
11. *Ватрас В. А.* До питання про поняття сімейних правовідносин / Молодь у юридичній науці : зб. тез доповідей Міжн. наук. конф. [«Другі осінні юридичні читання»] / В. А. Ватрас. – Хмельницький : Вид-во ХІУП, 2003.
12. *Глиняна К. М.* Правове регулювання розлучення за сімейним законодавством України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес ; сімейне право ; міжнародне приватне право» / К. М. Глиняна. – Одеса, 2006. – 20 с.
13. *Гонгало Б. М.* Брачный договор. Комментарий семейного и гражданского законодательства. – [3-е изд., перераб. и доп.] / Б. М. Гонгало, П. В. Крашенинников. – М. : Статут, 2006. – 128 с.
14. *Гопанчук В. С.* Позбавлення батьківських прав: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес ; сімейне право ; міжнародне приватне право» / В. С. Гопанчук. – К., 1991. – 19 с.
15. *Гражданский кодекс Франции (Кодекс Наполеона)* / пер. с франц. В. Захватаев / отв. ред. А. Довгерт. – К. : Истина, 2006. – 1008 с.
16. *Гражданское уложение Германии* / науч. редакторы А. Л. Маковский и др., пер. с нем. – [2-е изд., доп.]. – М. : Волтерс Клувер, 2006. – 816 с.
17. *Гузь Л. Е.* Гражданско-правовая защита судом прав и интересов несовершеннолетних / Л. Е. Гузь. – Харьков: Харьков юридический, 2004. – Кн. 1 – 436 с.
18. *Гурська Т.* Охорона здоров'я і репродуктивні права жінок (цивільно-правовий аспект) / Т. Гурська // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 2.
19. *Гурська Т.* Право жінок на охорону репродуктивного здоров'я / Т. Гурська // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2002. – № 2.
20. *Гусак П.* Моральні та правові аспекти допоміжних репродуктивних технологій / П. Гусак // Вісник Інституту родини і подружнього життя Львівської Богословської Академії. – 2001. – № 2.
21. *Дворецкий В. Р.* Всё о брачном договоре / В. Р. Дворецкий. – М. : ГроссМедиа : РОСБУХ, 2008. – 96 с.
22. *Дзера О.* Деякі проблеми врегулювання відносин власності подружжя в новому Сімейному кодексі України / О. Дзера // Юридична Україна. – 2003. – № 1.
23. *Дністрянський С.* Заручини в австрійському праві. Габілітаційний виклад, виголошений у Львові дня 26 січня 1899 р. / Дністрянський С. – Львів : НТШ, 1899. – 23 с. – Відбитка з «Правничого Вісника».
24. *Дністрянський С.* Нові причинки до теорії заручин в новітнім праві / Дністрянський С. – Львів : НТШ, 1905. – 87 с. – Відбитка з «Правничого Вісника»
25. *Дністрянський С.* Право подружнє / Дністрянський С. – Львів : Кружок Правників, 1900. – 196 с.
26. *Дністрянський С.* Право родинне після викладів проф. д-ра С. Дністрянського / Дністрянський С. – Львів : Кружок Правників, 1901. – 648 с.

27. *Дністрянський С.* Родинно-маєткове право / Дністрянський С. – Львів : Кружок Правників, 1900. – 164 с.
28. *Дронова Ю. А.* Что нужно знать о суррогатном материнстве / Дронова Ю. А. – М. : Издательский дом «Городец», 2007. – 112 с.
29. *Дякович М. М.* Правовий режим майна подружжя / М. М. Дякович // Довідник нотаріуса. – 2008. – № 2. – 92 с.
30. *Д'ячкова Н. А.* Опіка як спосіб охорони майнових прав фізичних осіб : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес ; сімейне право ; міжнародне приватне право» / Н. А. Д'ячкова. – К., 2006. – 21 с.
31. *Євко В. Ю.* Охорона дітей, позбавлених батьківського піклування : історичний аспект / В. Ю. Євко // Право України. – 2001. – № 8.
32. *Євко В. Ю.* Право дитини жити та виховуватися у родині / В. Ю. Євко // Вісник Університету внутрішніх справ. – 2000. – Спецвипуск.
33. *Євко В. Ю.* Правова природа дитячого будинку сімейного типу / В. Ю. Євко // Вісник Національного університету внутрішніх справ. – 2001. – Спецвипуск.
34. *Євко В. Ю.* Правові форми родинного виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування / В. Ю. Євко // Вісник Університету внутрішніх справ. – 1999. – Вип.6.
35. *Єрух А.* Окремі питання щодо укладення правочинів із спільним майном подружжя / А. Єрух // Нотаріат для Вас. – 2004. – № 5.
36. *Жилинкова И.* Личные неимущественные права и обязанности супругов : парадоксы нового СК : Непредвзятый профессиональный анализ некоторых норм Семейного кодекса Украины // Юридическая практика. – 2004. – № 24.
37. *Жилинкова И.* Условия брачного договора, определяющие правовой режим имущества супругов / И. Жилинкова // МЕН. – 2006. – № 1 (25).
38. *Жилинкова И. В.* Брачный договор / Жилинкова И. В. – Харьков : Ксилон, 2005. – 174 с.
39. *Жилинкова И. В.* Право собственности супругов : [монография] / Жилинкова И. В. – Харьков : Ксилон, 1997. – 236 с.
40. *Жилинкова И. В.* Правовой режим имущества членов семьи : [монография] / Жилинкова И. В. – Харьков : Ксилон, 2000. – 398 с.
41. *Жилинкова И. В.* Расторжение брака / Жилинкова И. В. – Харьков : Ксилон, 2006. – 88с.
42. *Жилінкова І.* Проблема визначення часток у праві спільної часткової власності / І. Жилінкова // Право України. – 2005. – № 5.
43. *Жилінкова І.* Укладення шлюбного договору / І. Жилінкова // Нотаріат для Вас. – 2005. – № 3.
44. *Жилінкова І. В.* Імперативне і диспозитивне регулювання майнових відносин в сім'ї / І. В. Жилінкова // Вісник Академії правових наук України. – 2000. – № 1 (20).
45. *Жилінкова І. В.* Інститут заручин: далеке минуле і найближче майбутнє / І. В. Жилінкова // Вісник Академії правових наук України. – № 27.
46. *Жилінкова І. В.* Поняття сім'ї в праві / І. В. Жилінкова // Вісник університету внутрішніх справ. – 2000. – № 10.
47. *Жилінкова І. В.* Проблеми правового режиму майна членів сім'ї : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і

- цивільний процес ; сімейне право ; міжнародне приватне право» / І. В. Жилінкова. – Харків, 2000. – 39 с.
48. *Жилінкова І. В.* Сімейне право : галузевий суверенітет чи де суверенізація ? / І. В. Жилінкова // Вісник Академії правових наук України. – № 26.
49. *Зайцева Т. В.* Оплата послуг опікуна та піклувальника: за і проти / Молодь у юридичній науці : зб. тез доповідей Міжнар. наук. конф. [«Четверті осінні юридичні читання»] / Т. В. Зайцева. – Хмельницький : В-во ХУУП, 2005.
50. *Звенигородская Н. Ф.* Брачный контракт : Договорное регулирование имущественных отношений в семье : учеб. пособ. / Звенигородская Н. Ф. – М., 2006.
51. *Зілковська Л. М.* Правове регулювання усиновлення в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес ; сімейне право ; міжнародне приватне право» / Л. М. Зілковська. – К., 2002.
52. *Иваева Э.* Регулирование института суррогатного материнства в зарубежных странах / Э. Иваева // Право и жизнь. – 2003. – № 12 (64).
53. *Ильина О. Ю.* Интересы ребенка в семейном праве Российской Федерации / Ильина О. Ю. – М. : Издательский Дом «Городец», 2006. – 192 с.
54. *Ильина О. Ю.* Об определении интересов ребенка как семейно-правовой категории / О. Ю. Ильина // Государство и право. – 2005. – № 11.
55. *Ильина О. Ю.* Права отцов: де-юре и де-факто / Ильина О. Ю. – М. : Издательский дом «Городец», 2007. – 192 с.
56. *Казаков С. В.* Алиментные отношения / Казаков С. В. – М. : ГроссМедиа, 2005. – 256с.
57. *Калітенко О. М.* Особисті відносини подружжя та відносини подружжя стосовно їх майна: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес ; сімейне право ; міжнародне приватне право» / О. М. Калітенко. – Харків, 2001. – 20 с.
58. *Кидалова А.* Обов'язки та права батьків щодо виховання та розвитку дитини: окремі проблеми / А. Кидалова // Право України. – 2004. – № 3.
59. *Кидалова А.* Право дітей знати своїх батьків / А. Кидалова // Право України. – 1998. – №3.
60. *Козлов С.* Шлюбний договір : прагматизм чи необхідність / С. Козлов // Юридична газета. – 2005. – № 6.
61. *Козлов С. С.* Усыновление и установление отцовства : Сам себе адвокат. Выпуск № 23 / Козлов С. С. – М. : Юрайт-Издат, 2006. – 153 с.
62. *Козловская А. Э.* Правовые аспекты суррогатного материнства / А. Э. Козловская // Гражданское право. – 2006. – № 2.
63. Коли домовляються двоє... (шлюбний контракт) // Нотар. – 2000. – № 4.
64. *Кондратова В.* Деякі практичні аспекти, пов'язані з укладенням шлюбного договору / В. Кондратова // Юридичний журнал. – 2004. – № 7.
65. *Короткова Л.* Чи потрібен інститут патронату ? / Л. Короткова // Радянське право. – 1989. – № 4.
66. *Короткова Л.* Сімейне право України (історичний огляд) / Л. Короткова, О. Віхров // Право України. – 1994. – № 11–12.
67. *Короткова Л.* Шляхи правового захисту сім'ї державою / Л. Короткова, О. Віхров // Право України. – 1997. – № 1.

68. *Короткова Л.* Щодо визначення правового статусу вітчима (мачухи) / Л. Короткова, О. Віхров // *Право України.* – 1995. – № 5–6.
69. *Костенко Л.* Договір між батьками про сплату аліментів на дитину / Л. Костенко // *Юридичний журнал.* – 2005. – № 7.
70. *Кравчук Н.В.* Захиста прав ребенка в судебном порядке / Н. В. Кравчук // *Государство и право.* – 2004. – № 6.
71. *Красицька Л.В.* Проблеми здійснення та захисту особистих та майнових прав батьків і дітей : монографія / Л.В. Красицька. – К. : Видавництво Ліра-К, 2014. – 628 с.
72. *Красицька Л.* Визнання батьківства за рішенням суду / Л. Красицька // *Юридична Україна.* – 2008. – № 6.
73. *Красицька Л.* Визначення походження дитини при застосуванні форм репродуктивної медицини за законодавством України / Л. Красицька // *Підприємництво, господарство і право.* – 2004. – № 7. – С. 31–33.
74. *Красицька Л.* Визначення походження дітей за новим сімейним законодавством України / Л. Красицька // *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : Матеріали ІХ регіональної наук.-практ. конф. (13–14 лютого 2003 р.)* – Львів : Юрид. ф-т ЛНУ ім. Івана Франка, 2003.
75. *Красицька Л.* Оспорювання батьківства / Л. Красицька // *Юридична Україна.* – 2008. – № 7.
76. *Левківський Б. К.* Деякі аспекти законодавчого регулювання сімейних відносин у новому Сімейному кодексі України / Молодь у юридичній науці : зб. тез доповідей Міжн. наук. конф. [«Другі осінні юридичні читання»] / Б. К. Левківський. – Хмельницький : В-во ХІУП, 2003.
77. *Левківський Б. К.* Особисті немайнові права та обов'язки членів сім'ї : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес ; сімейне право ; міжнародне приватне право» / Б. К. Левківський. – К., 2004. – 20 с.
78. *Лепех С. М.* Виникнення грошових зобов'язань за сімейно-правовими договорами / С. М. Лепех // *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : Матеріали ХІІ регіональної наук.-практ. конф. (9–10 лютого 2006 р.)* – Львів : Юрид. ф-т ЛНУ ім. Івана Франка, 2006.
79. *Лепех С. М.* Договір патронату за Сімейним кодексом України 2002 року / С. М. Лепех // *Нотар.* – 2005. – № 3–4.
80. *Лепех С. М.* Елементи договору про сплату аліментів на дитину / С. М. Лепех // *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: Матеріали ХІІІ регіональної наук.-практ. конф. (8–9 лютого 2007 р.)* – Львів : Юрид. ф-т ЛНУ ім. Івана Франка, 2007.
81. *Лепех С. М.* Інститут сепарації: проблеми застосування / С. М. Лепех // *Право України.* – 2003. – № 3.
82. *Лепех С. М.* Особливості правового статусу одного із подружжя як позичальника/ С. М. Лепех // *Вісник Львівського національного університету.* – 2012. – № 57. – С.
83. *Лепех С.* Правовий режим грошей як спільного майна подружжя/ С. Лепех// *Право України.* – 2013. - № 10. – С. 85-96.
84. *Лепех С. М.* Переваги та недоліки договірного регулювання майнових відносин за Сімейним кодексом України 2002 року / Молодь у

- юридичній науці : зб. тез доповідей Міжн. наук. конф. [«Треті осінні юридичні читання»] / С. М. Лепех. – Хмельницький : Вид-во ХУУП, 2004.
85. *Лепех С. М.* Підстави, порядок та правові наслідки відмови від договору / С. М. Лепех // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: Матеріали XI регіональної наук.-практ. конф. (3–4 лютого 2005 р.) – Львів : Юрид. ф-т ЛНУ ім. Івана Франка, 2005.
86. *Лепех С. М.* Прийомна сім'я як форма влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування / С. М. Лепех // Вісник Львівського національного університету. – 2005. – № 41.
87. *Лепех С. М.* Проблеми реалізації прав на укладення та розірвання шлюбного договору / С. М. Лепех // Вісник Львівського національного університету. – 2008. – № 47.
88. *Логвінова М.* Усиновлення (удочеріння): національно та міжнародно-правові аспекти / М. Логвінова. – Івано-Франківськ, 2000.
89. *Лозова Г. О.* Поняття сім'ї та шлюбу в новому Сімейному кодексі України / Молодь у юридичній науці : зб. тез доповідей Міжнар. наук. конф. [«Четверті осінні юридичні читання»] / Г. О. Лозова. – Хмельницький : Вид-во ХУУП, 2005.
90. *Луць В.* Окремі аспекти регулювання відносин спільної власності за цивільним та сімейним законодавством України / В. Луць, А. Гриняк // Юридична Україна. – 2008. – № 8.
91. *Майданик Р. А.* Договори про утримання подружжя та дітей / Р. А. Майданик // Аномалії в цивільному праві України : навч.-практ. посіб. / відп. ред. Р. А. Майданик. – К. : Юстініан, 2007. – 912 с.
92. *Майданик Р. А.* Проблеми довірчих відносин в цивільному праві / Р. А. Майданик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. – 502 с. (Р. III, Глава 3 «Управління майном за підставами, передбаченими законом»)
93. *Максимович Л. Б.* Брачный договор в российском праве / Л. Б. Максимович. – Москва, 2003.
94. *Маломуж О.* Аліментні зобов'язання / О. Маломуж // Юридичний вісник України. – 2004. – № 18–19.
95. *Маслов В. Ф.* Имущественные отношения в семье / В. Ф. Маслов. – Харьков, 1974.
96. *Матвеева Н. А.* Сравнительное брачное право России, Украины и Беларуси : учеб. пособ. / Н. А. Матвеева. – М. : Юрлитинформ, 2008. – 216 с.
97. *Мироненко В. П.* Відповідальність батьків за неналежне виховання дітей за сімейним та цивільним законодавством України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес ; сімейне право ; міжнародне приватне право» / В. П. Мироненко. – К., 2001. – 19 с.
98. *Миронова Г.* Моральні засади Сімейного кодексу України / Г. Миронова // Право України. – 2004. – № 4.
99. *Митрофанова О.* Захист прав та інтересів дітей при вчиненні правочинів щодо нерухомого майна / О. Митрофанова // Юридичний журнал. – 2007. – № 11.
100. *Михальчук О.* Правове регулювання сурогатного материнства в Україні / О. Михальчук // Юридичний журнал. – 2007. – № 11.

101. *Михеева Л. Ю.* Опека и попечительство : Теория и практика / под ред. Р. П. Мананковой / Л. Ю. Михеева. – М. : Волтерс Клувер, 2004. – 368 с.
102. *Мічурін Є.* Особливості реалізації прав та обов'язків подружжя з надання утримання / Є. Мічурін // Юридичний журнал. – 2004. – № 7 (25).
103. *Морозова С. Є.* Розвиток опіки та піклування у цивільному законодавстві / Еволюція цивільного законодавства України : проблеми теорії і практики : [кол. монографія] / за ред. Я. М. Шевченко / С. Є. Морозова. – К. : Юридична думка, 2007. – 340 с.
104. *Москалюк В. Ю.* Дитячий будинок сімейного типу як форма улаштування дітей, позбавлених батьківського піклування (цивільно-правовий аспект) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес ; сімейне право ; міжнародне приватне право» / В. Ю. Москалюк. – Харків, 2003.
105. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України / за ред. Ю. С. Червоного. – К. : Істина, 2003. – 464 с.
106. *Нечаева А. М.* Семейное право : актуальные проблемы теории и практики / А. М. Нечаева. – М. : Юрайт-Издат, 2007. – 280 с.
107. *Нечаева А. М.* Правонарушения в сфере личных семейных отношений / А. М. Нечаева. – М., 1991.
108. *Некрасова О. В.* Правові засоби забезпечення виконання сімейних зобов'язань / Молодь у юридичній науці : зб. тез доповідей Міжнар. наук. конф. молодих вчених [«П'яті осінні юридичні читання»]. – Ч. 3 підтом 2. / О. В. Некрасова. – Хмельницький : Вид-во ХУУП, 2006.
109. *Ольховик Л. А.* Особисті немайнові права дитини за цивільним законодавством України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес ; сімейне право ; міжнародне приватне право» / Л. А. Ольховик. – Харків, 2006. – 22 с.
110. *Павлова Л.* Реалізація природного права на шлюб, сім'ю, материнство та батьківство / Л. Павлова // Право України. – 2004. – № 11.
111. *Пасечник Н.* Хто є утриманцем за сімейним законодавством? / Н. Пасечник // Юридичний журнал. – 2004. – № 7 (25).
112. *Пахомова И.* Он мне должен! Алименты, рента и пожизненное содержание / И. Пахомова. – М. : Эксмо, 2008. – 128 с.
113. *Пестрикова А. А.* Проблемы договора о суррогатном материнстве / А. А. Пестрикова // Гражданское право. – 2006. – № 2.
114. *Примак В.* Підстави й умови виникнення аліментних зобов'язань за новим Сімейним кодексом України / В. Примак // Юридична Україна. – 2003. – № 1.
115. *Райчук А.* Розірвання шлюбу органом реєстрації актів цивільного стану за заявою одного з подружжя / А. Райчук // Юридична Україна. – 2008. – № 6.
116. *Реліч В.* Деякі аспекти усиновлення українських дітей громадянами США / В. Реліч // Право України. – 2004. – № 5.
117. *Родочинская О. И.* Правовое регулирование статуса «суррогатной матери» / О. И. Родочинская // Право и образование. – 2007. – № 7.
118. *Розгон О.* Надання згоди на усиновлення дитини / О. Розгон // Юридична Україна. – 2008. – № 12.

119. *Ромовская З. В.* Неужели непонятно? Объясняю! Продолжение дискуссии о сущности некоторых норм Семейного кодекса Украины / З. В. Ромовская // Юридическая практика. – 2004. – № 31 (345).
120. *Ромовская З. В.* Защита в советском семейном праве / З. В. Ромовская. – Львов : Вища школа, 1985. – 180 с.
121. *Ромовська З. В.* Запитання та відповіді з приводу застосування окремих норм Сімейного кодексу України / З. В. Ромовська // Юридичний радник. – 2005. – № 2 (4).
122. *Ромовська З. В.* Аліментні зобов'язання / З. В. Ромовська. – Львів, 1973.
123. *Ромовська З. В.* Сімейне право – перспективи розвитку // Основні напрями реформи цивільного права в Україні : [збірник статей та матеріалів] / З. В. Ромовська. – К., 1997.
124. *Ромовська З. В.* Сімейний кодекс України : Науково-практичний коментар. – [3-тє вид., перероб. і доп.] / З. В. Ромовська. – К. : Правова єдність, 2009. – 432 с.
125. *Ромовська З. В.* Сімейний кодекс України : погляд у майбутнє / З. В. Ромовська // Право України. – 2001. – № 2.
126. *Савченко Л. А.* Особисті права та обов'язки батьків і дітей за сімейним законодавством України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес ; сімейне право ; міжнародне приватне право» / Л. А. Савченко. – К., 1997. – 25 с.
127. *Сапейко Л. В.* Визначення розміру аліментів на неповнолітніх дітей за новим Сімейним кодексом України / Л. В. Сапейко // Проблеми законності. – 2003. – № 63.
128. *Сапейко Л. В.* Загальна характеристика аліментного зобов'язання батьків щодо неповнолітніх дітей / Л. В. Сапейко // Вісник Національного університету внутрішніх справ. – 2001. – Спецвипуск.
129. *Сапейко Л. В.* Право на аліменти повнолітніх непрацездатних дітей / Л. В. Сапейко // Вісник Національного університету внутрішніх справ. – 2002. – № 18.
130. *Сафончик О. І.* Правове регулювання припинення шлюбу в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес ; сімейне право ; міжнародне приватне право» / О. І. Сафончик. – Одеса, 2004.
131. *Сеник С.* Визнання батьківства за законодавством України / С. Сеник // Актуальні питання в галузі сімейного законодавства та реєстрації актів цивільного стану. – Люблін, 2007.
132. *Сеник С. В.* Право дітей на аліменти / С. В. Сеник // Нотар. – 2004. – № 2 .
133. *Сиротенко С. Є.* Щодо компенсації моральної шкоди за Сімейним кодексом України / С. Є. Сиротенко // Проблеми законності : респ. міжвід. наук. зб. – Харків, 2003. – Вип. 63.
134. *Сібільов М. М.* До питання про договірні засади регулювання сімейних відносин / М. М. Сібільов // Проблеми законності : респ. міжвід. наук. зб. – Харків, 2003. – Вип. 63.
135. Сімейне право України : підручник / [Т. О. Ариванюк, І. А. Бірюков, В. С. Гопанчук та ін.] ; за ред. В. С. Гопанчука. – К. : Істина, 2002. – 304 с.

136. Сімейне право України : підручник / [Л. М. Баранова, В. І. Борисова, І. В. Жилінкова та ін.] ; за заг. ред. В. І. Борисової та І. В. Жилінкової. – [2-е вид., перероб. і допов.] – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 288 с.
137. Сімейне право. Нотаріат. Адвокатура. Суд : наук.-практ. посіб. / Центр правових досліджень Фурси / [Л. Ю. Драгнєвич, О. С. Пульнєва, Є. І. Фурса та ін.] ; за заг. ред. С. Я. Фурси. – К. : Видавець Фурса, 2005. – Кн. 1. – 896 с.
138. Сімейний кодекс України : Науково-практичний коментар / за заг. ред. С. Я. Фурси. – К. : Видавець Фурса С. Я. : КНТ, 2008. – 1248 с.
139. *Скловский К.* Права учредителя хозяйственного общества и правовой режим супружеского имущества / К. Скловский // *Хозяйство и право.* – 2003. – № 3.
140. *Слепакова А. В.* Правоотношения собственности супругов / А. В. Слепакова. – Москва : Статут, 2005. – 444 с.
141. *Слепакова А. В.* Фактические брачные отношения и право собственности / А. В. Слепакова // *Законность.* – 2001. – № 10.
142. *Стасюк Г.* Охорона дітей, позбавлених батьківського піклування в історичному розвитку / Г. Стасюк // *Право України.* – 2005. – № 2.
143. *Стефанчук Р. О.* Особисті немайнові права фізичних осіб (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту) : [монографія] / відп. ред. Я. М. Шевченко / Р. О. Стефанчук. – К. : КНТ, 2008. – 626 с.
144. *Стефанчук Р. О.* Репродуктивні права фізичної особи : поняття, система, особливості здійснення / Р. О. Стефанчук // *Вісник Львівського національного університету.* – 2004. – Вип. 39.
145. *Тарусина Н. Н.* Семейное право : учеб. пособ. / Н. Н. Тарусина. – Москва : «Проспект», 2001. – 144 с.
146. *Тимчук Г.* Аліментні зобов'язання за новим Сімейним кодексом / Г. Тимчук // *Юридичний журнал.* – 2004. – № 7 (25).
147. *Туманова Л. В.* Защита семейных прав в Европейском Суде по правам человека / Л. В. Туманова, И. А. Владимирова. – М. : Издательский дом «Городец», 2007. – 208 с.
148. *Ульяненко О.* Шлюбний договір у сімейному праві України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / О. О. Ульяненко. – К., 2003. – 22 с.
149. *Управління чи розпорядження майном дітей* // *Нотар.* – 2004. – № 3–4.
150. *Функ Я. И.* Брачный договор. Имущественные отношения супругов, их участие в хозяйственных обществах и товариществах / Я. И. Функ. – Минск, 2003. – 160 с.
151. *Фурса С.* Поняття сім'ї, родини і фактичних шлюбних відносин / С. Фурса, Л. Драгнєвич // *Юридична Україна.* – 2003. – № 1.
152. *Фурса С. Я.* Договірні відносини в Сімейному кодексі і їх вплив на нотаріальний процес / С. Я. Фурса // *Підприємництво, господарство і право.* – 2002. – № 11.
153. *Харитонов Є.* Новий Сімейний кодекс України : перехрестя правових традицій / Є. Харитонов // *Юридична Україна.* – 2003. – № 1.
154. *Христенко Н.Ю.* Право спільної сумісної власності фізичних осіб : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Н.Ю. Христенко. – К., 2006. – 20с.

155. Цал-Цалко Ю.Ю. Генеза відношень подружжя щодо їх майна/ Ю.Ю. Цал-Цалко// Актуальні проблеми держави і права. – 2009. Вип. 46.
156. Цал-Цалко Ю.Ю. До визначення сутності моменту виникнення права спільної сумісної власності подружжя/ Ю.Ю. Цал-Цалко// Актуальні проблеми держави і права. – 2009. Вип. 45.
157. Чефранова Е. А. Обеспечение неприкосновенности собственности при обращении взыскания на имущество супругов / Е. А. Чефранова // Государство и право. – 2003. – № 1.
158. Чефранова Е. А. Имущественные отношения супругов : научно-практ. пособ. / Е. А. Чефранова. – М. : Эксмо, 2008. – 272 с.
159. Чорна Ж. Л. Цивільно-правовий захист майнових прав та інтересів малолітніх та неповнолітніх осіб : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Ж. Л. Чорна. – Львів, 2005. – 17 с.
160. Шишова Т. Суррогатное материнство : вопреки естеству ? / Т. Шишова // Няня. – 2002. – № 10.
161. Щеренко М. В. Алименты / М. В. Щеренко. – М. : Информцентр XXI века, 2005. – 80 с.
162. Щеренко М. В. Имущественные отношения в гражданском и официальном браке / М. В. Щеренко. – М. : Информцентр XXI века, 2005. – 52 с.
163. Явор О. А. Функції шлюбного контракту в сімейному праві України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / О. А. Явор. – Харків, 1996. – 14 с.
164. Яремова І. Особливості визначення моменту дії режиму спільності та моменту виникнення права спільної власності на майно подружжя/ І.Яремова // Наше право. – 2014. - № 7. – С. 180-185.

Форми та методи навчання: лекції, практичні, консультації, самостійна робота.

Засоби діагностики успішності навчання: задачі; письмові завдання; індивідуальні завдання; тестові завдання різних видів та рівнів складності.

Форма звітності: залік.

Мова навчання: українська.

Спеціальність (спеціалізація): правознавство (бакалавр)

Розглянуто на засіданні кафедри «26» березня 2015 р. Протокол № ____

Завідувач кафедри _____

проф. Коссаk В.М.

Затверджено на Вченій раді факультету «__» _____ 2015 р. Протокол № ____

Декан _____

проф. Бойко А.М.